

10. *Safonov, Y.M. and Grigoriev, G.S.* (2017). «Parametric economic planning in the system of state regulation». *Ekonomichnyi visnyk universytetu DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni H. Skovorody*. 2017. № 34/1. pp. 204-2014.

11. *Simson, O.E.* (2013). *Pravova model pryvatno-publicnoho partnerstva v innovatsiinii sferi* [Legal model of public-private partnership in the field of innovation]. *Pravo. Ukraine*.

12. *Uzunov, F.V.* (2015). «Formation of effective tools for the implementation of public-private partnership of Ukraine». *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. № 1. pp. 167-175.

13. *Filippov, V.Yu.* (2018). «Principles of Ukraine's transition to sustainable development policy». *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky*. № 3, Vol. 3, pp. 236-242.

14. *Fedulova, L.I., Zabarna, E.M. and Filippova, S.V.* (2016). *Innovative development of the enterprise: textbook for students higher education institutions*. ONPU: FOP Bondarenko MO. Odessa. Ukraine.

Abstract.

Filyppova S., Malin O. Information and innovative activators of modern changes in public-private partnership.

Introduction. The subject of research are information and innovative activators of modern changes in public-private partnership, as prerequisites of qualitative changes in PPP.

The purpose of the study is to identify information and innovation activators of modern changes in public-private partnership on the basis of digitalization of the economy and innovative development.

Results. The article analyzes the results of the study of digitalization economy and innovative development as prerequisites and activators of qualitative changes in PPP. They suggest that the essence of the four-stage digital revolution of recent times; the digital economy as a new type of economy arises as a result of the digital revolution; digital transformation of the economy is a developing process of various IT-sectors to stimulate the creation of innovative technologies in other economy sectors. PPP in the conditions of digitalization faces new technologies which open new spheres of its origin attractive for investors. There is a gap between innovation potential, innovation production, innovation environment and the impact of the latter on innovation and socio-economic development. It can be argued about the existence of interactive self-development as a forced and inevitable consequence of the implementation of PPP, which has an innovation-digital technological basis. Trends and rates of PPP development in Ukraine in terms of quantity, volume of investment, transaction structure, economic activity and geographical location are slightly different from the world, and key changes and trends in regulating PPP development in 2020 have a positive dynamics and results.

Conclusions. Two key issues of PPP should be identified as fairness in assessing the contribution of a private partner, as there are different values - balance sheet, independent market and calculated according to international standards that never coincide. In fact, the state only provides an object in respect of which there are economic relations within the PPP, and a private investor provides what the state does not have modern management, investment and other resources, innovative technologies to restore the object, its protection from full or gradual destruction and methods of income generation.

Key words: innovation, information-innovation activators, changes, public-private partnership, digitizing, digitalization.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Філіппова С.В., Малін О.Л. Інформаційно-інноваційні активатори сучасних змін державно-приватного партнерства. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 3. С. 62-67.

Filyppova S., Malin O. Information and innovative activators of modern changes in public-private partnership. *Actual problems of innovative economy*. 2020. No. 3, pp. 62-67.

УДК 005.21.351.77(477); JEL classification: I10, I15

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-3-12>

РОГАЧЕВСЬКИЙ Олександр Петрович, кандидат медичних наук, в.о. начальника Навчально-виробничого центру інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти, Одеський національний медичний університет
ORCID: 0000-0002-8063-258X

МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Рогачевський О. П. Методи стратегічного управління у галузі охорони здоров'я.

Вступ. Проблема стратегічного управління в галузі охорони здоров'я стоїть дуже гостро в Україні, оскільки до теперішнього часу керівники закладів охорони здоров'я не використовують інструменти та методи стратегічного управління для організації діяльності у таких закладах. Отже, все це актуалізує необхідність дослідження методів стратегічного управління у галузі охорони здоров'я та пошук оптимальних механізмів їх імплементації.

Метою статті є дослідження методів стратегічного управління у галузі охорони здоров'я для розвитку національної галузі.

Результати. У процесі дослідження використані матеріали власних досліджень, а також окремі наукові публікації національних та іноземних авторів щодо методів та інструментів стратегічного управління.

Використані такі наукові методи, як морфологічного аналізу, аналізу і синтезу, емпіричний підхід. Здійснено теоретичний аналіз існуючих методів та інструментів стратегічного управління. Акцентована увага на тому, що методи стратегічного управління в галузі охорони здоров'я ґрунтуються на дії законів і закономірностей внутрішньогалузевого управління, які одночасно враховують науково-технічний рівень розвитку у медичній сфері. Аргументована роль системного підходу у стратегічному управлінні галузі охорони здоров'я.

Висновки. За результатами дослідження доведено, що нестійка кон'юнктура у міжнародному середовищі та вплив окремих глобальних чинників, до яких можна віднести пандемію COVID-19; конкурентну боротьбу, значний розвиток медичної техніки і технологій, обумовлюють історичні перетворення традиційних методів управління в галузі охорони здоров'я. Застосування системного підходу до стратегічного управління галуззю розширює можливості планування довгострокової політики у галузі охорони здоров'я та зумовлює багатоцільовий і комплексний підхід щодо внутрішньогалузевих організаційно-функціональних сегментів національної галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: охорона здоров'я, стратегічне управління, методи стратегічного управління, інструменти стратегічного управління, галузь охорони здоров'я.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах посилення глобальних коливань, які суттєво змінюють погляди і напрями у макроекономічних системах, важливою складовою, що забезпечує динамічне прискорення соціально-економічного прогресу, є структурно-функціональне удосконалення теорії і методології наукового пізнання, а також підвищення результативності наукових досліджень у сфері стратегічного управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика стратегічного управління досліджується протягом довго періоду часу багатьма іноземними та національними науковцями. Серед видатних іноземних науковців, які досліджували методи стратегічного управління, можна визначити таких, як І. Ансофф, М. Портер, П. Друкер, А.Дж. Стрікленд, А. Томпсон тощо. Серед національних вчених, які досліджували проблеми стратегічного управління в галузі охорони здоров'я, ми можемо виділити В.І. Борщ, Ю.В. Вороненко, В.В. Лепського, Ю.М. Сафонова тощо.

Проте незважаючи на достатнє число наукових праць, в яких досліджена проблематика стратегічного управління у галузі охорони здоров'я, не було запропоновано оптимальних методів стратегічного управління, які б можна було застосовувати для національних закладів охорони здоров'я.

Формулювання цілей статті. Метою даної студії є дослідження теоретичних засад стратегічного управління для подальшої імплементації провідних технологій стратегічного управління для національних закладів охорони здоров'я.

Викладення основного матеріалу дослідження. Методи управління у галузі охорони здоров'я взаємопов'язані з принципами та функціями управління, а їх знання та правильне застосування в медичній сфері є основною умовою забезпечення ефективного стратегічного управління у галузі охорони здоров'я.

Методи управління – це прийоми та способи впливу на керований об'єкт з метою вирішення визначених завдань та досягнення поставлених цілей у галузі охорони здоров'я.

Оскільки становлення стратегічного управління у галузі охорони здоров'я як науки знаходиться у процесі еволюційного формування, а практичні питання, з вирішенням яких стикається внутрішньогалузевий менеджмент, складні та різноманітні, поряд з уточненням принципів і функцій управління у медичній сфері необхідно запропонувати систематизацію методів внутрішньогалузевого управління, у тому числі уточнити їх поняття і зміст, виявити взаємозв'язки і субординації між ними та визначити їх місце в методології стратегічного управління у галузі охорони здоров'я.

Управління – це складна мультикомпонентна система з багатофакторними проявами внутрішніх і зовнішніх зв'язків у відповідному середовищі, а медична сфера країни – це соціально-економічна система, яка одночасно є суб'єктом і об'єктом стратегічного управління, що постійно знаходяться у взаємодії та підлягають цілеспрямованому впливу один на одного під впливом внутрішньогалузевих факторів. Зауважимо, що керуюча внутрішньогалузева система – суб'єкт управління у галузі охорони здоров'я виступає як частина керованої – об'єкт управління, але структурно-функціональна величина й межі керуючої системи залежать від об'єкту. Тому функціонування суб'єкта управління у галузі охорони здоров'я визначається з урахуванням особливостей об'єкта медичної сфери та з урахуванням соціально-економічної складової.

У самій соціально-економічній системі галузі охорони здоров'я та в її структурних елементах, керованій та керуючій системах, створені функціональні системи меншого рівня й розміру. Тому внутрішньогалузева організаційно-структурна, функціонально-технологічна, соціально-економічна та інформаційно-аналітична системи забезпечують

особливість стратегічного управління галузі охорони здоров'я країни.

Відомо, що в теорії управління поняття «метод» означає спосіб досягнення будь-якої мети або шлях до чогось.

Метод – це спосіб або прийом пізнання, дослідження, аналізу, діагностики, моніторингу та контролю явищ, процесів, системних дій тощо. Метод відображає відповідний образ дій у відповідній системі.

Методи посідають особливе місце як у загальній теорії управління, так і в теорії менеджменту медичної сфери, і на їх базі відбувається взаємне збагачення теорії і практики внутрішньогалузевого управління. Методи управління дозволяють сформулювати систему принципів, правил, прийомів, підходів й алгоритмів, які дозволяють зменшити витрати часу та інших ресурсів на досягнення визначених цілей та вирішення відповідних завдань.

Зазначимо, що використання системи методів при дослідженні нових аспектів управління у галузі охорони здоров'я сприяє збільшенню компетентностей щодо управління та закономірностей, які відбуваються в даному процесі. У методах управління взаємопов'язані два аспекти – пізнавальний і функціональний, які припускають наступні особливості методів управління в галузі охорони здоров'я:

– методи внутрішньогалузевого управління, спрямовані на досягнення цілей і вирішення завдань, тобто методи – це управлінський інструментарій цілеспрямованого впливу на діяльність відповідного сегменту національної економіки;

– застосування методів управління відбувається з урахуванням їх соціально-економічної результативності, ефективності та доцільності.

Також необхідно зауважити, що процес управління потребує проведення попереднього дослідження конкретних умов, обстановки, що склалася у відповідному середовищі. Тому чим глибше їх пізнання, тим більш обґрунтованим повинен бути вибір потрібних алгоритмів і способів. У зв'язку з цим методи виявлення, збору, накопичення, узагальнення, обробки, аналізу й оцінки інформації також відносять до методів управління в галузі охорони здоров'я.

Таким чином, методи управління у галузі охорони здоров'я – це відповідні способи, прийоми та алгоритми практичних дій, спрямовані на досягнення внутрішньогалузевих цілей і розв'язання завдань, заснованих на аналізі інформації й обранні можливих варіантів. За рахунок методів управління

реалізується основний зміст управлінської діяльності у галузі охорони здоров'я.

У процесі управління суб'єкт внутрішньогалузевого середовища впливає на об'єкт управління, тобто на відповідний елемент галузі охорони здоров'я, з метою досягнення певних цілей.

Методи управління у галузі охорони здоров'я ґрунтуються на дії законів і закономірностей внутрішньогалузевого управління, які одночасно враховують науково-технічний рівень розвитку у медичній сфері та рівень розвитку відносин управління.

Класифікація методів управління у галузі охорони здоров'я враховує всі наявні підходи до класифікації методів у загальній теорії управління. Аналіз виявив, що класифікація методів управління залежно від їх змісту, спрямованості й організаційної форми візуалізує адміністративний, економічний і соціальний вплив на керовану внутрішньогалузеву систему.

Також для медичної сфери характерні відмінності у методах управління та методах процесу управління. Тобто, методи управління характеризують закінчений процес впливу на відповідний об'єкт управління у внутрішньогалузевому середовищі, а методами процесу управління виконуються відповідні окремі етапи (дії, роботи тощо).

Для будь-якої керованої системи характерне застосування методів прямого і непрямого впливу, формальних і неформальних методів.

При застосуванні методів прямого впливу передбачається отримання відповідного результату від впливу, методами непрямого впливу у внутрішньогалузевому середовищі створюються умови для досягнення відповідних результатів, а співвідношення між методами формального й неформального впливу візуалізує характерні риси стилю внутрішньогалузевого управління.

Методи управління достатньо різноманітні, а їх мета фокусується на забезпеченні гармонії й органічного поєднання індивідуальних, колективних і суспільних інтересів, які пов'язані з медичною сферою

Таким чином, на думку автора, методологічно доцільним вважається групування методів управління у галузі охорони здоров'я у дві класифікаційні групи: загальні методи та спеціальні (рис. 1.).

На методологічному рівні до загальних методів відносяться:

- методи прийняття управлінських рішень;
- загальнонаукові методи;

– методи реалізації основних функцій внутрішньогалузевого управління;

– методи забезпечення ефективних комунікацій.

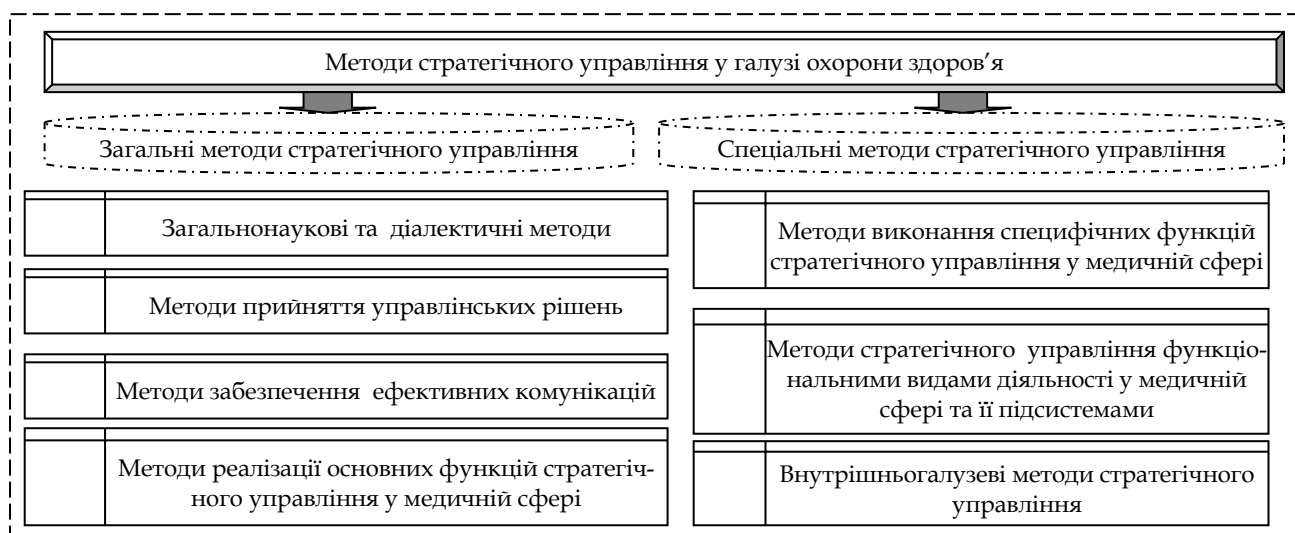

Рис. 1. Методи стратегічного управління у галузі охорони здоров'я

Джерело: розробка автора.

До спеціальних методів відноситься сукупність специфічних технологій, процедур і способів, за допомогою яких здійснюється діяльність у галузі охорони здоров'я.

До спеціальних методів стратегічного управління у галузі охорони здоров'я відносяться:

- методи виконання специфічних функцій стратегічного управління у медичній сфері;
- методи стратегічного управління функціональними видами діяльності у медичній сфері та її підсистемами;
- внутрішньогалузеві методи стратегічного управління.

Зазначимо, що значний розвиток методології управління у макроекономічному середовищі характеризується багатогранністю наукових шкіл і концептуальних підходів, які формували, систематизували та наповнювали відповідні аспекти управління. Значний внесок у дослідження питань щодо управління здійснили відомі вчені, науковці та дослідники, серед яких Ф. Тейлор, А. Файоль, Д. Мак-Грегор, Г. Емерсон та ін.

Основоположником класичної школи і засновником американської наукової школи з управління прийнято вважати Ф. Тейлора (1856-1915 рр.).

У нових реаліях вміння ефективно застосовувати теорію управління, правильно використовувати системний підхід і накопичений внутрішньогалузевий досвід, а також нестандартно підходити до питань управління у галузі охорони здоров'я, безпосередньо впливає на максимально швидке

досягнення стратегічної мети у процесі діяльності суб'єктів медичної сфери країни.

У першій половині ХХ століття були сформульовані загальносистемні закони та принципи управління вченими Ф. Тейлором, А. Файолем, Г. Емерсоном, досягнення яких систематично доповнялися та групувалися в умовах розвитку відповідних систем та впливу факторів на діяльність господарюючих суб'єктів з урахуванням теорії управління [1].

Управління являє собою основну складову частину функціонування відповідної взаємопов'язаної системи, яка складається з відповідних об'єктів, що керуються визначеними суб'єктами.

Управління (керування) – це функція високоорганізованих систем (соціологічних, біологічних, технічних), що забезпечує їх структурну цілісність, підтримання заданого режиму діяльності, реалізацію програми досягнення мети. Сутність процесу управління становить його інформаційний зміст: управління – це процес трансформації інформації у дію, тобто процес перетворення її у сигнали, що спрямовують функціонування відповідних систем [2].

Управління, на думку Ф. Тейлора, – це складне мистецтво і точна наука водночас. Розрахунок та інтуїція – це запорука успіху. Відповідно до концепцій Ф. Тейлора, менеджер повинен бути, по-перше, технічним спеціалістом, а по-друге, соціальним інженером, тобто досконало вивчити особисті якості своїх працівників, що забезпечить значне підвищення продуктивності праці [1].

На думку відомого науковця-управлінця А. Файоля, управління розглядається як універсальний процес, що складається з декількох взаємопов'язаних функцій, а саме: прогнозування, планування, організації, координації та контролю [3].

Управління надає можливість значно підвищити ефективність роботи у внутрішньогалузевому середовищі, використовуючи раціональні методи вимірювання та контролю.

Г. Емерсон (1853-1931 рр.) визначив, що «перехід до економічних методів управління підводить нас до розуміння тієї простої істини, що не господарська діяльність повинна підлаштовуватися до управління, а навпаки, управління повинно обслуговувати господарську діяльність, тому що у цьому його зміст і користь» [4].

Г. Емерсон розробив принципи підвищення ефективності не тільки господарської праці, але й будь-якої доцільної діяльності фізичної особи. Науковець запропонував структурно-штабну організацію апарату управління та надав визначення ефективності як максимально вигідного співвідношення між затраченими зусиллями, грошима, обладнанням тощо та економічним ефектом, яке не втратило свого значення для суб'єктів у сучасних умовах господарювання.

Впровадження у практику галузі охорони здоров'я концепції «управління за цілями», забезпечить стратегічний розвиток медичної сфери країни. Отже, враховуючи наукові підходи, концепція «управління за цілями» має окремі ознаки відносно інших видів внутрішньогалузевого управління:

- суб'єкти медичної сфери працюють за схемою «цілі – результати», також необхідно враховувати попередні результати їх діяльності;

- система управління враховує соціальний результат діяльності на основі взаємодії між усіма стейкхолдерами;

- основоположним сегментом вважається формування цілей і визначення завдань;

- визначення конкретних цілей або результатів, які повинні бути закріплені за відповідними суб'єктами управління.

Американський дослідник П. Друкер запропонував основні передумови концепції «управління за цілями» (MBO – Management by Objectives): головним призначенням менеджера має бути організація господарської діяльності, та управлінський персонал завжди має дбати про економічні результати й

враховувати довгострокові наслідки управлінських рішень.

У свою чергу Дуглас Мак-Грегор вважав, що «управління за цілями» є саме методом управління, застосування якого є доцільним, тому що надає можливість оцінити управлінський персонал за результатами, а не за індивідуальними якостями, а кожен керівник нижчої ланки повинен визначати конкретні цілі та засоби їх досягнення спільно з керівником вищої ланки [1].

Враховуючи сучасні соціально-економічні позиції в управлінській діяльності, необхідно також враховувати зміну форм конкурентної боротьби у медичній сфері та удосконалення відповідних її засобів та методів. Зростання суттєвого впливу конкуренції і значне розширення інструментів конкурентної боротьби являє собою важливий фактор, що впливає на результати діяльності суб'єктів галузі охорони здоров'я.

Наукові підходи до сучасної концепції управління у галузі охорони здоров'я повинні бути спрямовані на дослідження сутності предмету економічної науки, в межах якої, на думку автора, мінімізація витрат і максимізація вигоди – ось суть раціональної соціально-економічної поведінки. Тому в центрі дослідження розвитку медичної сфери повинні бути питання ефективності, тобто як в умовах обмежених ресурсів досягти максимальної соціально-економічної віддачі від здійснених витрат.

Зазначимо, що процес управління у галузі охорони здоров'я потребує не тільки адаптації до суттєвих змін, але й відповідного інструментального та аналітичного наповнення для досягнення цільового результату діяльності в медичній сфері країни.

Також у результаті розширення впливу наукових підходів сучасних вчених в галузі науки управління Е. Кузнецова, Ю. Сафонова, В. Борщ та ін., відбувається застосування специфічних методів управління у медичній сфері у наступних напрямках:

- у сучасній системі внутрішньогалузевого управління відбувається посилення емпіричних аспектів;

- збільшення впливу критичного аналізу існуючих концепцій управління, які використовуються в практичній діяльності суб'єктів медичної сфери;

- наповнення технологічних новацій при використанні нових підходів щодо організаційно-функціональної структури у внутрішньогалузевому середовищі медичної сфери країни;

– суттєвий вплив на практику внутрішньогалузевого управління розвитку теоретико-методологічних підходів до концепції управління [12].

У процесі розвитку та зміни завдань щодо наукових підходів організації діяльності у галузі охорони здоров'я у нових умовах продовжують удосконалюватися теоретичні концепції внутрішньогалузевого управління, які вирішують питання реалізації нових завдань щодо вдосконалення організаційної та управлінської внутрішньогалузевої структури в умовах глобальних викликів.

Нестійка кон'юнктура у міжнародному середовищі та вплив окремих глобальних факторів, до яких можна віднести пандемію COVID-19; конкурентну боротьбу, значний розвиток медичної техніки і технологій, обумовлюють історичні перетворення традиційних методів управління в галузі охорони здоров'я. Розглянемо особливості застосування окремих загальнонаукових методів управління у внутрішньогалузевому середовищі медичної сфери. До них відносяться: системний метод, комплексний метод, моделювання, експериментування та ін.

Системний метод у стратегічному управлінні галузі охорони здоров'я застосовується як спосіб упорядкування проблемних питань, завдяки якому здійснюється їх структурування, виокремлюються варіанти розв'язання, визначається взаємозв'язок і взаємозалежності сегментних складових проблемних питань, а також чинники й умови, які впливають на їх вирішення. Застосування системного методу дозволяє визначити слабкі та сильні сторони у галузі охорони здоров'я, загрози і можливості в зовнішньому середовищі та дозволяє виявити фактори й причини, що призвели до появи проблемних питань в цілому і їх складових сегментів.

Система – це базовий аспект управління у галузі охорони здоров'я, у якій впорядкована сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих сегментів, елементів і компонентів. А цілеспрямована взаємодія між сегментами, елементами та компонентами системи управління у галузі охорони здоров'я породжує у неї такі властивості, які відсутні у жодному сегменті (елементі або компоненті) даної системи.

Щодо діяльності у медичній сфері, системний метод в стратегічному контексті особливо важливий при виникненні нових проблемних ситуацій, з якими суб'єкти медичної сфери раніше не стикалася. При застосуванні системного методу в першу чергу відбувається виявлення, збір і накопичення

інформації, її обґрунтування й оцінка з огляду на її надійність і джерела надходження. Також здійснюється аналіз динаміки і тенденцій в зміні зовнішніх чинників, які найбільш важливі з огляду на розв'язання проблемних питань у медичній сфері.

Системний метод повинен враховувати принципи емерджентності.

Емерджентність – це виникнення нового або поява інших властивостей у системі.

У теорії систем емерджентність – це наявність системи особливих властивостей, які не власні її підсистемам та сегментам, а також сумі компонентів, не пов'язаних системоутвореними зв'язками, неможливість зведення властивостей системи до суми властивостей її сегментних компонентів, а синонімом принципу емерджентності є системний ефект [5].

Емерджентність у стратегічному управлінні галузі охорони здоров'я – це така властивість системи внутрішньогалузевого управління у медичній сфері, що створює уявлення щодо об'єкту, який візуалізує особливі властивості, які не можуть бути відокремлені як наслідок із властивостей окремих сегментів об'єкта, а саме системи стратегічного управління у медичній сфері.

Застосування принципу емерджентності у стратегічному управлінні галузі охорони здоров'я забезпечить визначення індикаторів стратегічного розвитку медичної сфери країни та її суб'єктів.

Характерним внутрішньогалузевим системам стратегічного управління притаманні властивості синергізму. Синергізм у галузі охорони здоров'я – це внутрішньогалузева взаємодія між сегментами медичної сфери.

Ефект синергії – це здатність до комбінованої цілеспрямованої дії будь-яких елементів у відповідній системі, підсумковий ефект від якої перевищує вплив, що виникає з кожного компонента управлінської системи окремо. Стійкий прояв ефекту синергії називається законом синергії – це сукупність елементів, які утворюють систему управління суб'єктом, організована таким чином, що загальний потенціал системи управління більше суми потенціалів елементів, які входять окремо в неї [5].

Другим загальнонауковим методом управління у внутрішньогалузевому середовищі медичної сфери є комплексний метод.

Комплексний метод є специфічною формою конкретизації системності у відповідному середовищі. Основу цього методу складає розгляд проблемних питань стратегічного управління у їх взаємозв'язку та взаємозалежності.

Комплексний метод є найважливішою умовою ефективного вирішення проблем управління в багатоцільовий соціально-економічній транспарентній системі, яка активно взаємодіє із зовнішнім середовищем.

На відміну від системного методу, де в першу чергу визначається спосіб бачення об'єкта або проблемного питання, комплексний метод є формою міждисциплінарної інтеграції та кооперації внутрішньогалузевої управлінської діяльності. Тому даний метод достатньо широко застосовується у стратегічному управлінні в медичній сфері, оскільки дозволяє враховувати технічні, економічні, соціальні та інші аспекти внутрішньогалузевого управління.

Метод моделювання застосовується у тих процесах стратегічного управління, де вирішуються складні проблеми, розв'язання яких неможливе без застосування відповідних моделей.

Моделювання у стратегічному управлінні галузі охорони здоров'я повинно враховувати:

- місію закладів охорони здоров'я;
- стратегічні орієнтири галузі охорони здоров'я;
- цілі та завдання у медичній сфері;
- організаційно-функціональні дії.

Місія закладів охорони здоров'я – це сукупність загальних орієнтирів і принципів, які виокремлюють їх соціально-економічну роль у національному просторі та взаємини з іншими соціально-економічними сегментами у національному та міжнародному середовищі.

Цілі та завдання у медичній сфері повинні бути спрямовані на досягнення прогнозованих, планованих і бажаних результатів, і на досягнення яких повинна бути спрямована діяльність закладів охорони здоров'я. Складність медичної сфери та її суб'єктів обумовлює багатоцільовий характер галузі охорони здоров'я. Серед всіх цілей та завдань у медичній сфері виділяється перш за все головна цільова функція, або місія внутрішньогалузевого суб'єкта, яка визначається суспільним поділом праці та визначає основні напрями його соціально-економічної діяльності.

Визначені аспекти підтверджують, що суб'єктивна місія у галузі охорони здоров'я це:

- філософія та призначення суб'єкта медичної сфери;
- відмінність суб'єкта медичної сфери та його індивідуальна внутрішньогалузева харизма;
- сенс існування суб'єкта на ринку медичних послуг;

Розробка місії є базовою точкою стратегічного управління у галузі охорони здоров'я, тому що виокремлення місії необхідно для того, щоб представити уявлення про стратегічні завдання суб'єкта медичної сфери та будь-яку його діяльність підпорядкувати та спрямувати на їх вирішення, що забезпечить розвиток галузі.

Моделювання потребує дослідження критичної оцінки існуючих моделей визначення мети із врахуванням внутрішньогалузевих особливостей медичної сфери та її суб'єктів.

Модель максимізації темпів зростання суб'єкта галузі охорони здоров'я. У складі моделі враховуються темпи зростання структурних параметрів соціально-економічного стану суб'єкта медичної сфери. Дана модель є альтернативою моделям максимізації об'ємів наданих медичних послуг, а основні переваги даної моделі наступні:

- даний цільовий параметр найкращим чином відображає результати активності суб'єкта галузі охорони здоров'я на ринку медичних послуг;
- максимізація обсягу наданих послуг інтегрує у своєму складі і максимізує соціально-економічні результати від діяльності;
- зростання обсягу наданих медичних послуг вимагає моніторингу та діагностики змін, які відбуваються у медичній сфері з урахуванням глобальних викликів;
- ефективно сприяє адаптації в умовах посиленої міжнародної конкуренції на ринку медичних послуг.

Об'єктивна оцінка даної моделі показує відповідні недоліки: споживчий вибір медичних послуг є функцією макросередовища, яка відрізняється мінливістю під впливом безлічі внутрішніх та зовнішніх факторів; цільова функція не пов'язана з економією витрат в медичній сфері.

Модель забезпечення конкурентних переваг на ринку медичних послуг. Визначена концепція відображає результати господарювання у медичній сфері: конкурентні переваги можуть бути досягнуті за рахунок розробки нових медичних послуг; удосконалення якості медичних послуг; ефективної цінової політики в медичній сфері; субсидювання тощо. Але запропонована модель також має певні недоліки: конкурентні переваги характеризується відповідними індикаторами, які складно інтегрувати в одному вимірнику; не враховуються фактори адаптивності на ринку медичних послуг, тому забезпечення конкурентних переваг може розглядатися як тактичне завдання стратегічного управління

у медичній сфері, але не як основна мета діяльності суб'єкта у галузі охорони здоров'я.

Четвертим загальнонауковим методом управління у внутрішньогалузевому середовищі медичної сфери є метод експериментування, за допомогою якого можна порівняно швидко вирішувати значну кількість управлінських питань. Це пов'язано з тим, що управлінські нововведення вимагають експериментальної перевірки, а за допомогою експериментів здійснюється пошук науково-обґрунтованих нововведень в медичній сфері.

Проведення управлінських експериментів має відповідати низці умов, дотримання яких забезпечує їх результативність та ефективність. Перша умова – цілеспрямованість, тобто підпорядкованість експерименту певній меті. Друга умова – «чистота» експерименту або елімінавання впливу умов і факторів, які спотворюють процес експерименту та його результати. Третя умова – дотримання чіткості у встановлених межах експериментування і науково-обґрунтованого напрямі, визначеному для досягнення цілей. Четверта умова – методична підтримка виявлення, виокремлення та фіксування вихідних факторів, а також оцінки досягнутих результатів.

Таким чином, при дотриманні визначених умов використання управлінського експерименту в стратегічній діяльності медичної сфери дозволяє отримати наступні результати:

- стратегічне управлінське рішення щодо прийняття нововведення або про його негативну оцінку;
- формулювання, наукове та практичне

обґрунтування нових теоретико-методичних положень щодо стратегічного управління у внутрішньогалузевому середовищі медичної сфери;

– розвиток системи методів стратегічного управління у медичній сфері та підвищення їх наукової обґрунтованості з урахуванням впливу глобальних факторів.

Таким чином, цінність стратегічного управлінського експериментування у медичній сфері полягає не тільки в його практичній спрямованості на вирішення проблемних питань управління в галузі охорони здоров'я, але й у тому, що воно служить джерелом нових ідей, гіпотез, теоретико-методичних положень і дозволяє комплексно підійти до дослідження практики стратегічного управління в медичній сфері.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Перетворення загальної філософії стратегічного управління у медичній сфері є наслідком сучасних умов господарювання, які характеризуються значним посиленням міжнародної конкуренції на ринку медичних послуг, у зв'язку з чим стратегічне управління, спрямоване на максимізацію цільового результату, повинно враховувати всі напрями розвитку та фактори впливу ендогенного й екзогенного середовища.

На думку автора, застосування методів системного дослідження значно розширює можливості планування довгострокової політики у галузі охорони здоров'я та зумовлює багатоцільовий і комплексний підхід щодо внутрішньогалузевих організаційно-функціональних сегментів у медичній сфері країни.

Література.

1. *Побережець О. В.* Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства: монографія. Херсон: Видавництво: Грінь Д.С., 2016. 500 с.
2. *Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди;* голов. ред. *В. І. Шинкарук.* Київ: Абрис, 2002. 742 с.
3. *Fayol H.* Industrial and General Administration. London: Pitman, 1930.
4. *Эмерсон Г.* Двенадцать принципов производительности. М.: Бизнес-Информ, 1997. 197 с.
5. *Дименко Р. А.* Теоретико-методологічні засади процесу державного регулювання та стратегічного розвитку телекомунікаційної індустрії: монографія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 365 с.
6. *Ансофф И.* Стратегическое управление; Пер. с англ. М.: Прогресс, 1989. 519 с.
7. *Друкер П.* Практика менеджмента; Пер. с англ. М.: ИД Вильямс, 2007. 400 с.
8. *Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф.* Основы менеджмента; Пер. с англ. М.: Дело, 1992. 702 с.
9. *Каплан Р., Нортон Д.* Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию; Пер. с англ. М.: ЗАО Олимп-Бизнес, 2003. 304 с.
10. *Армстронг М., Ланкостер Д., Уотерс Д. и др.* Менеджмент: методы и приемы; Пер. с англ. К.: Знання. Пресс, 2006. 876 с.
11. *Houldsworth E., Jirasinghe D.* Managing and Measuring Employee Performance. London: Kogan Page, 2006. 245 p.

12. *Safonov Yu., Borshch V.* Basis for strategic management at healthcare enterprises. *Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 2 : collective monograph / in edition I. Markina.* Prague: Nemoros s.r.o., 2019, pp. 17-23.

References.

1. *Poberezhets, O. V.* (2016). *Teoretyko-metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennia systemy upravlinnia rezultatamy diialnosti promyslovoho pidpriemstva.* [Theoretical and methodological and practical principles of research of the performance management system of an industrial enterprise]. Vydavnytstvo: Hrin D.S. Kherson. Ukraine.
2. *Shynkaruk, V. I.* (eds.) (2002). *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk: entsyklopediia.* [Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia]. Abrys. Kyiv. Ukraine.
3. *Fayol, H.* (1930). *Industrial and General Administration.* Pitman. London. UK.
4. *Emerson, G.* (1997). *Dvenadtsat printsipov proizvoditelnosti.* [Twelve principles of productivity]. Biznes-Inform. Moscow. Russia.
5. *Dymenko, P. A.* (2019). *Teoretyko-metodolohichni zasady protsesu derzhavnogo rehuliuвання ta stratehichnoho rozvytku telekomunikatsiinoi industrii.* [Theoretical and methodological principles of the process of state regulation and strategic development of the telecommunications industry]. OLDI-PLUS. Kherson.
6. *Ansoff, I.* (1989). *Strategicheskoe upravlenie.* [Strategic management]. Progress. Moscow. Russia.
7. *Druker, P.* (2007). *Praktika menedzhmenta.* [Management practice]. ID Viliams. Moscow. Russia.
8. *Meskon, M., Albert, M. & Hedouri, F.* (1992). *Osnovy menedzhmenta.* [Basics of management]. Delo. Moscow. Russia.
9. *Kaplan, R. & Norton, D.* (2003). *Sbalansirovannaia sistema pokazatelei. Ot strategii k deistviuu.* [Balanced scorecard. From strategy to action]. ZAO Olimp-Biznes. Moscow. Russia.
10. *Armstrong, M., Lankoster, D., Uoters D. et al.* (2006). *Menedzhment: metody i priemy.* [Management: methods and techniques]. Znannya. Press. Kyiv. Ukraine.
11. *Houldsworth E., Jirasinghe D.* (2006). *Managing and Measuring Employee Performance.* London: Kogan Page.
12. *Safonov, Yu. & Borshch, V.* (2019). Basis for strategic management at healthcare enterprises. *Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 2: collective monograph.* In edition I. Markina. Prague: Nemoros s.r.o., pp. 17-23.

Abstract.

Rogachevskiy O. Methods of strategic management in the field of health care.

Introduction. The issue of strategic management in the health care field is very acute for Ukraine, as to date, the heads of health care institutions do not use the tools and methods of strategic management to organize activities in such institutions. Thus, all this highlights the need to study the methods of strategic management in the health care field and find out the optimal mechanisms for their implementation.

The purpose of the article is to analyze the methods of strategic management in the health care field for the development of the national industry.

Results. In the course of research, the materials of our own researches, and also separate scientific publications of national and foreign authors concerning methods and tools of strategic management are used. Such scientific methods as morphological analysis, analysis and synthesis, empirical approach are used. Theoretical analysis of existing methods and tools of strategic management is carried out. Emphasis is placed on the fact that the methods of strategic management in the field of health care are based on the laws and patterns of intra-industry management, which also take into account the scientific and technical level of development in the medical field. The role of a systematic approach in strategic health management is explained.

Conclusions. According to the results of the study, it is proved that the unstable situation in the international environment and the impact of certain global factors, which include the COVID-19 pandemic; competition, significant development of medical equipment and technologies, determine the historical transformation of traditional management methods in the field of health care. Applying a systematic approach to strategic management of the industry expands the possibilities of planning long-term health care policy and determines a multi-purpose and comprehensive approach to intra-industry organizational and functional segments of the national health sector.

Key words: health care, strategic management, methods of strategic management, tools of strategic management, branch of health care.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Rogachevskiy O. P. Metody stratehichnoho upravlinnia u galuzi oхорони zdorov'ya. Aktualni problemi innovatsiynoi ekonomiki. 2020. № 3. С. 67-75.

Rogachevskiy O. Methods of strategic management in the field of health care. Actual problems of innovative economy. 2020. No. 3, pp. 67-75.